

Ob 150-letnici zadrugištva

Zadruge so temelj slovenske prehranske varnosti

Slovensko zadrugištvo letos praznuje izjemen jubilej: 150 let je minilo od ustanovitve prve zadruge in hkrati 50 let od vnovične ustanovitve Zadrugne zveze Slovenije (ZZS). Danes stojimo na temeljih, ki so preživeli burne čase, nam dali neprecenljive izkušnje, a ob vsem tem ohranili pristne vrednote in poslanstvo, ki so si ga zadrugniki določili že na začetku. Stojimo na prelomnici podnebnih, družbenih, tehnoloških in geopolitičnih sprememb, ko hrana znova postaja strateška dobrina. Ko prehranska varnost države, ki vse bolj temelji na lokalni kmetijski pridelavi in reji, ne sme biti samo črka na papirju, ampak cilj vseh, ki spodbujajo in gradijo »kratke« verige vrednosti. Zavedati se moramo, kako močno osnovo prehranske varnosti danes že imamo v zadrugištvu, ki tako kmetu kot družbi zagotavlja dolgoročno stabilnost.

Kmetijsko zadrugištvo kot poslovni sistem je postavil kmet zato, da bi

ustvarjal svojo blaginjo in blaginjo lokalnega okolja. V njem je kmet ustanovitelj, upravitelj, nadzornik, dobavitelj in kupec hkrati. Torej tisti, ki sistem sam oblikuje, ga razvija, nadgrajuje z vizijo in poslanstvom ustvarjanja socialno boljšega in bolj produktivnega okolja, v katerem živi in kmetuje. Jedro zadrugištva je torej želja po deljenju izkušenj, skupnem premagovanju ovir in povezovanju za močnejši nastop na trgu. To je največji kapital zadrugištva.

Ko se kot prebivalci sveta v zadnjih letih soočamo z izčrpanjem Zemljinih virov in dobrin, nespoštivim odnosom do narave in družbe ter vsemi drugimi posledicami zgolj dobičkonosno usmerjenih poslovnih modelov, ne moramo mimo ugotovitve, da zadrugištvo ponuja model, po katerem hrepeni celotno svetovno gospodarstvo. Naše vrednote in drugi zgoraj omenjeni temelji so tisti, ki zagotavljajo pravičnejšo in do okolja bolj prijazno, trajnostno pridobnost.

Povezovanje ne prinaša zgolj ekonomske optimizacije, z njim pride na-

60 zadrug članic
13 500 družinskih kmetij
2600 zaposlenih
330 zadrugnih trgovin

predek v mnogoterih pogledih. Od tehnoloških posodobitev in digitalizacije, torej razvoja kmetij in zadrug za bolj konkurenčen nastop na trgu, do pomembnih prednosti za domače gospodarstvo in družbo. Zadrugištvo tako omogoča ohranitev načina kmetovanja, ki temelji na velikem številu družinskih kmetij, kmetij z območij z omejenimi dejavniki za kmetovanje ter ima poleg ohranjanja prehranske varnosti države velik vpliv tudi na ohranjanje socialne varnosti in družbene vključenosti številnih članov ožjih oziroma razširjenih družin. Te kmetije skrbijo za urejenost

podeželja, obdelano krajino in biotsko pestrost.

Zadrugištvo je sistem najkrajših možnih organiziranih dobavnih verig, ki člane in partnerske kmetije povezuje v pridelavi, pripravi za trg, predelavi, prodaji na debelo in prek zadrugnih trgovin tudi prodaji končnemu kupcu. Da nam slovenski kmetje in njihove zadruge prinašajo kakovost, pestrost in manj vpliva na okolje s krajšimi transportnimi potmi, ni treba posebej poudarjati – in tega se vse bolj zaveda tudi kupec.

ZZS danes združuje 60 kmetijskih in gozdarskih zadrug, ki so navzoče

v vseh slovenskih regijah, povezujejo 13.500 družinskih kmetij in zaposlujejo 2.600 delavcev.

Prek zadrug, članic ZZS, se prodaja več kot tri četrtine slovenske hrane, ki jo za trg pridelajo družinske kmetije. Članice zveze tudi v celotnem slovenskem odkupu dosegajo pomembne tržne deleže: mleko 78 odstotkov, klavno govedo 76, klavni prašiči 32, grozdje 70, pšenica 31, žita, vključno s koruzo 40, zelenjava 29, krompir 20 in bučnice 90 odstotkov. V pomembnih količinah kmetje prek svojih zadrug tržijo tudi sadje, hmelj in les (po podatkih za leto 2020). www.zzs.si